

costaid

Coping Strategies Against Information Disorder

Modul 6 Refleksivne spretnosti

Sofinancira
Evropska unija

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorjev in ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorna zanje.

costaid
Coping Strategies Against Information Disorder

Partnerji

VERWEY Instituut
JONKER

KU LEUVEN

connexions
ICT for Education and Social Impact

Wissenschaftsinitiative
Niederösterreich

Science Initiative Lower Austria

Moduli

1. Ozaveščanje

2. Kritično razmišljanje

3. Reševanje konfliktov

4. Omogočanje dialoga

5. Etika

6. Spretnosti razmišljanja

7. Digitalne spretnosti

Cilji ali zakaj je pomembno prebrati ta del

- ✓ Razvijanje sposobnosti kritičnega razmišljanja ob stiku z informacijami, razlikovanja med dejstvi in mnenji ter ocenjevanja verodostojnosti in zanesljivosti virov.
- ✓ razumevanje različnih medijskih kanalov in platform, prepoznavanje pristranskosti in propagande.
- ✓ preverjanje točnosti informacij s preverjanjem dejstev, navzkrižnim sklicevanjem ter ocenjevanjem poverilnic avtorjev in virov.
- ✓ Raziskovanje etičnih posledic izmenjave in širjenja informacij ter pomembnosti izogibanja širjenju napačnih informacij.
- ✓ Poudariti pomen konstruktivnega dialoga in sodelovanja pri reševanju informacijskih motenj.

Uvod

Terminologija refleksije se nanaša na kognitivne procese razmišljanja in presojanja, ki nam omogočajo natančnejše razumevanje pomena in razsežnosti določenega pojava, dogodka ali vedenja.

Samorefleksija nam omogoča, da se bolje zavedamo svojega načina delovanja, razmišljanja in čustvovanja ter nam omogoča spoznavanje sebe, drugih in odnosov ter nam nudi številne razvojne koristi, ki nam pomagajo, da ljudje učinkoviteje sodelujemo.

Refleksija in informacijska motnja sta medsebojno povezana pojma, ki sta pomembna za način distribucije, porabe in obdelave informacij v kontekstu sodobne digitalne dobe. V zadnjih letih se je njun pomen opazno povečal, zlasti v luči pojava družbenih medijev in spletnih platform.

Kaj so reflektivne veščine?

Reflektivne spretnosti zajemajo vrsto kognitivnih in čustvenih sposobnosti, ki posameznikom omogočajo kritično presojo, vrednotenje in uspešno iskanje informacij. Pridobitev in uporaba teh sposobnosti sta izrednega pomena za posameznike, da bi lahko učinkovito prečesali in razumeli informacijski prostor, zlasti na področju informacijskih motenj, ki pomenijo širjenje netočnih ali zavajajočih informacij.

Zato imajo ključno vlogo pri odpravljanju informacijskih motenj, saj spodbujajo družbo, ki je bolj izobražena in sposobna razločevanja. Informacijska motnja lahko povzroči zmedenost, skepso, družbeno in politično razdrobljenost ter polarizacijo.

Refleksivne veščine in informacijske motnje

Ko poskušamo razumeti vsak primer informacijske motnje, se izkaže, da je koristno, če jo analiziramo s tremi različnimi komponentami::

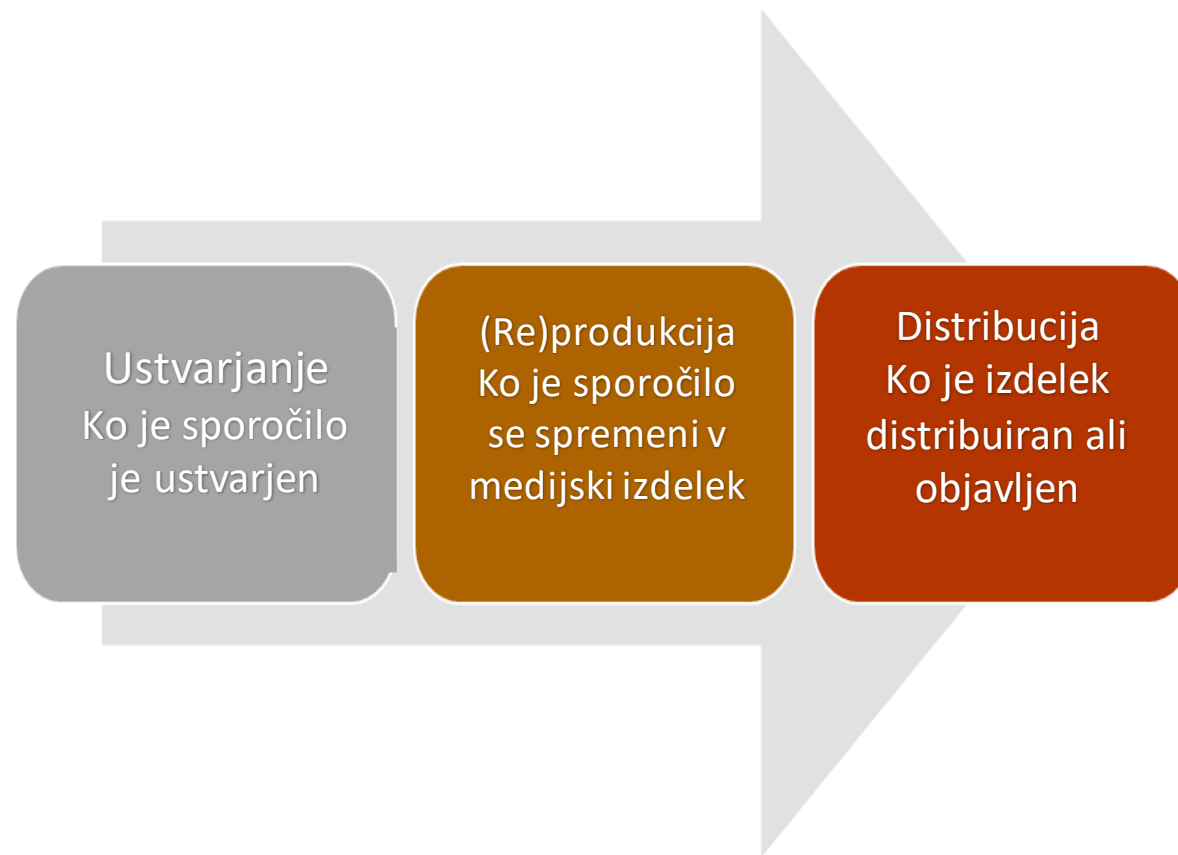
- 1. Agent.** Kdo so bili "agenti", ki so ustvarili, izdelali in distribuirali primer, in kakšna je bila njihova motivacija?
- 2. Sporočilo.** Kakšno je bilo to sporočilo? Kakšno obliko je imelo? Kakšne so bile njegove značilnosti?
- 3. Tolmač.** Ko je nekdo prejel sporočilo, kako si ga je razlagal? Kako so ukrepali, če so sploh ukrepali?

Tri faze informacijskih motenj

V tej razpravi trdimo, da je prav tako koristno razmišljati o obstoju primera informacijske motnje, ki obsega tri različne stopnje:

Koncept stvarjenja. Komunikacija je ustvarjena. **Koncept produkcije** se nanaša na proces ustvarjanja blaga ali storitev z različnimi vložki in pretvorbami. Sporočilo se preoblikuje v medijski artefakt.

Koncept distribucije se nanaša na način, kako se viri ali storitve dodelijo in razporedijo med posameznike, skupine ali kako se komunikacija razširja ali javno razkriva.

Pomen spretnosti refleksije pri obravnavi informacijske motnje

Usposobljenost za razmišljanje je zelo pomembna pri reševanju vprašanja informacijske motnje.

V tej vlogi **refleksivne spretnosti** pomagajo ljudem in družbi kot celoti pri preprečevanju širjenja netočnih ali zavajajočih informacij ter tako dragoceno prispevajo k spodbujanju dobro obveščene in enotnega informacijskega okolja.

odsevni
spretnosti .

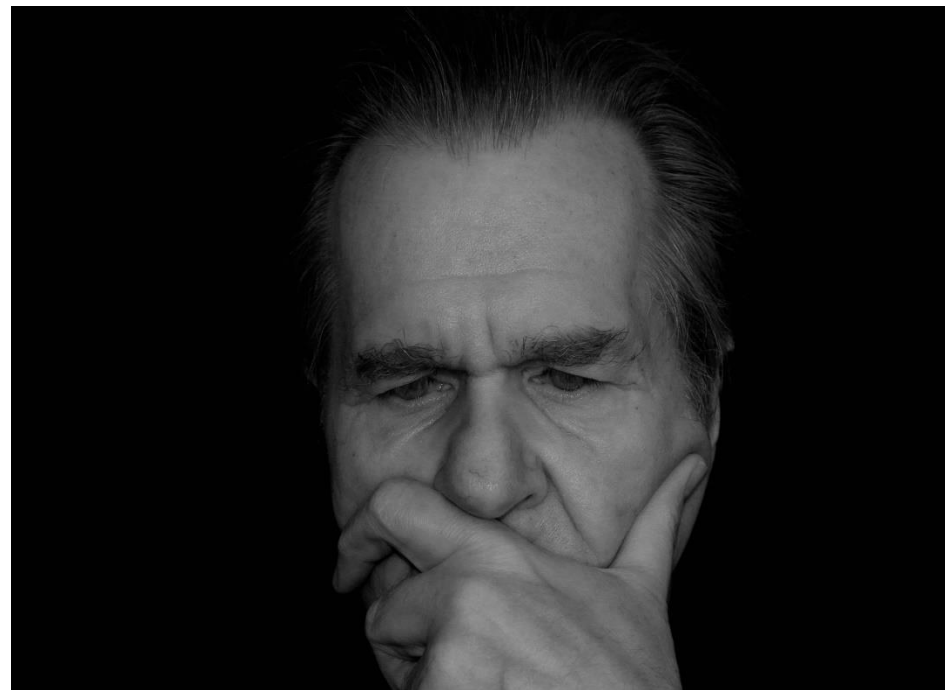
Upoštevanje pomembnih sposobnosti

- **Medijska pismenost** posameznikom omogoča, da analizirajo medijske vsebine, prepoznajo pristranskost in dezinformacije ter razumejo oblikovanje in razširjanje medijskih sporočil.
- **Kritično mišljenje** posameznikom omogoča, da razlikujejo med zanesljivimi informacijami in dezinformacijami ali dezinformacijami.
- Posamezniki morajo biti sposobni **preveriti resničnost** trditev in informacij s pomočjo verodostojnih virov in organizacij za preverjanje dejstev.
- Reflektivne spretnosti morajo vključevati **sposobnost** učinkovitega **razvrščanja** informacij.

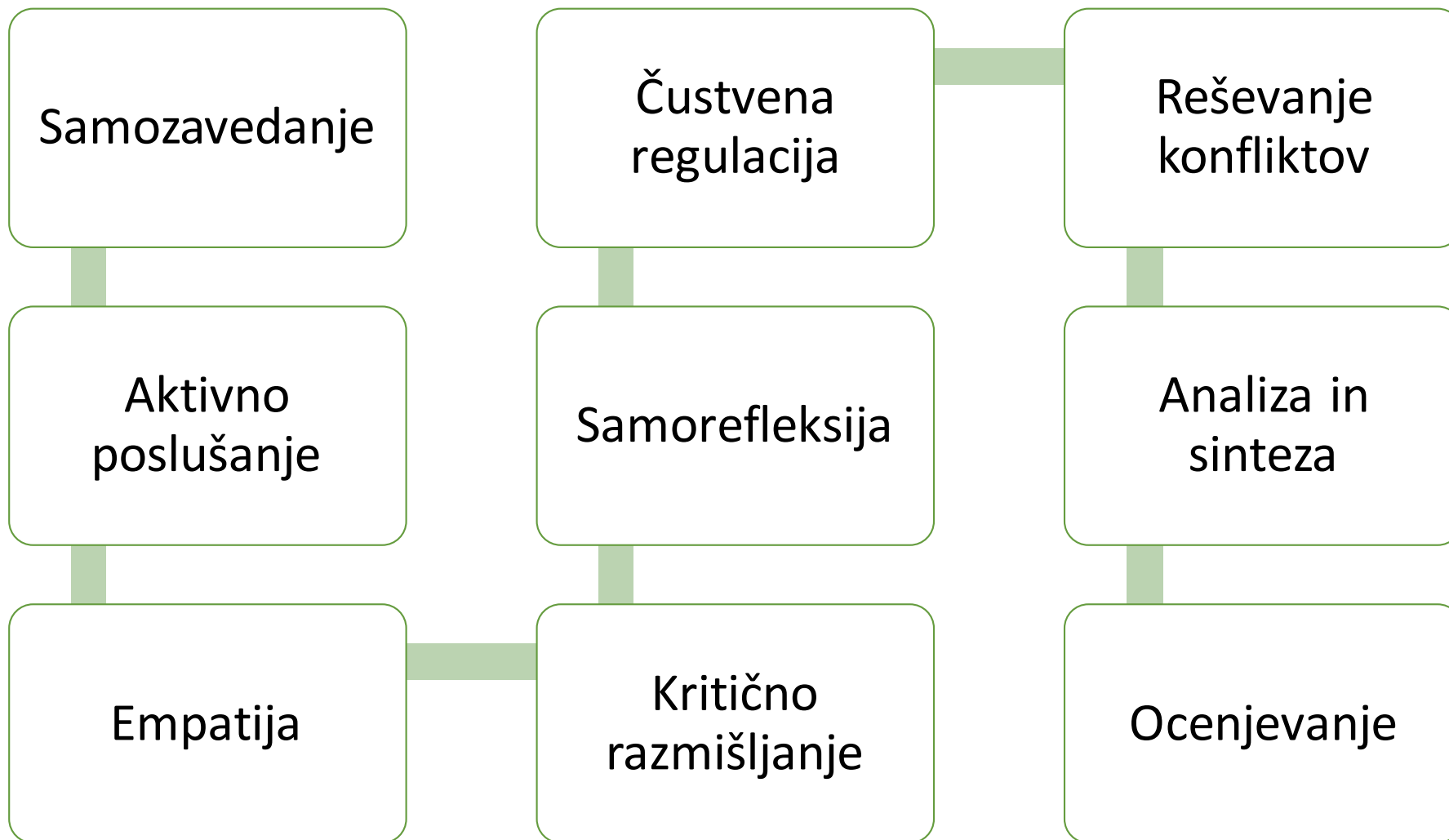

Upoštevanje pomembnih sposobnosti

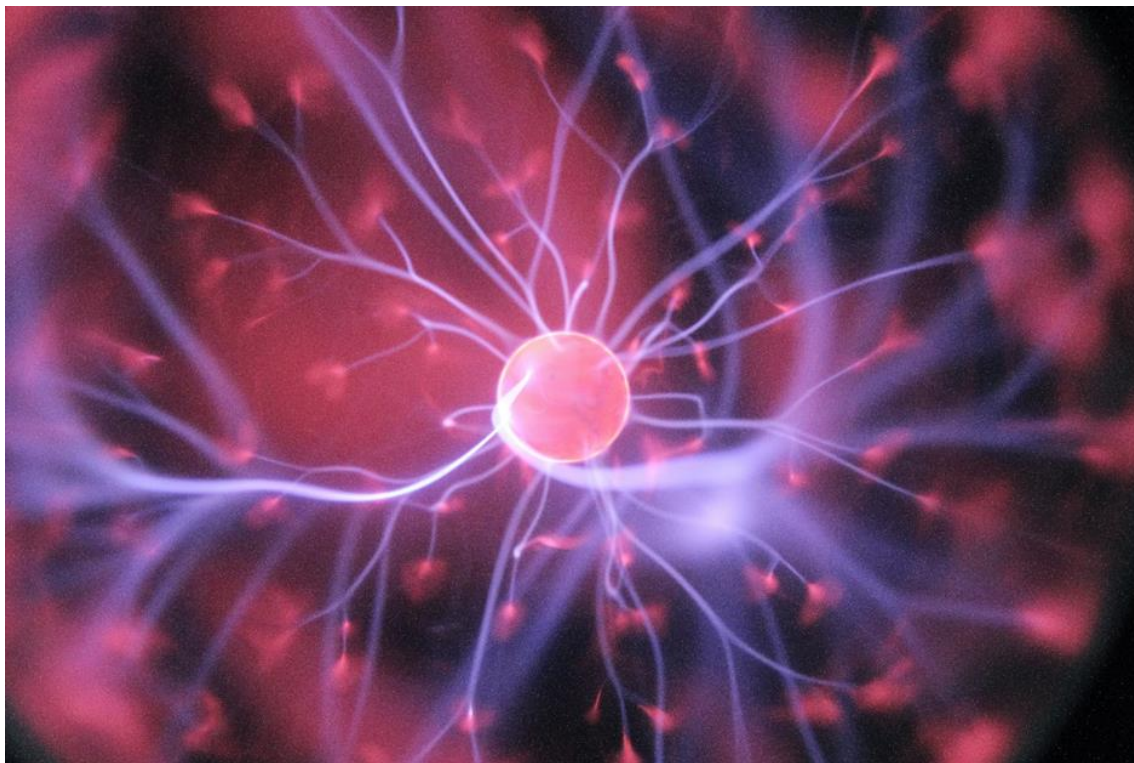
- Koncept **odprtosti** je pomembna sposobnost upoštevanja in vključevanja različnih stališč, pa tudi pripravljenost za spreminjanje lastnih mnenj glede na nove podatke.
- **Digitalna pismenost** ter razumevanje digitalnih orodij in platform vključujeta tudi prepoznavanje funkcij in algoritmov, ki lahko okrepijo dezinformacije.
- Refleksivne spretnosti morajo vključevati **etična vprašanja**, vključno s previdnostjo pri razširjanju nepreverjenega gradiva, spodbujanjem odgovornih praks izmenjave informacij in izogibanjem razširjanju zavajajoče ali škodljive vsebine.

Nekatere pomembne veščine refleksije

Refleksija kot kognitivni proces

Refleksija je **kognitivni proces**, ki vključuje razmišljanje o izkušnjah, mislih in čustvih ter njihovo analizo. Obstajajo različne vrste refleksije, vsaka ima različne namene in se pojavlja v različnih kontekstih. Navajamo nekaj najpogostejših vrst refleksije, ki jih lahko uporabimo za prepoznavanje zavajajočih in napačnih informacij ali njihovih motenj.

Vrste refleksije

- **Samorefleksija** vključuje preverjanje lastnih misli, čustev in dejanj. To je ključna sestavina osebne rasti in samozavedanja. Samorefleksija lahko posameznikom pomaga razumeti njihove prednosti in slabosti, prepoznati osebne vrednote in prepričanja ter sprejemati premišljene odločitve.
- **Kritična refleksija** presega samopregledovanje in vključuje kritično in objektivno analizo in vrednotenje izkušenj, idej ali situacij. Pogosto zahteva preizpraševanje predpostavk, izpodbijanje obstoječih prepričanj in iskanje alternativnih perspektiv.

Vrste refleksije

- **Etični razmislek** se osredotoča na moralne in etične dileme. Vključuje razmislek o etičnih posledicah lastnih dejanj, odločitev ali prepričanj ter njihovo uskladitev z osebnimi ali družbenimi vrednotami.
- **Kulturna refleksija** vključuje raziskovanje in razumevanje lastne kulturne identitete, predsodkov in tega, kako kultura vpliva na posameznikove poglede in vedenje. To je lahko dragoceno orodje za spodbujanje kulturne ozaveščenosti in občutljivosti.
- **Izkustvena refleksija** temelji na učenju iz neposrednih izkušenj. Vključuje analizo tega, kaj smo se naučili, kako smo se naučili in kako lahko pridobljeno znanje uporabimo v prihodnosti.
- **Skupinska refleksija** se pojavi, ko skupina ali skupina ljudi skupaj analizira svoje izkušnje ali rezultate projekta ali naloge. To lahko vodi k boljšemu skupinskemu delu, boljšemu odločanju in boljšemu reševanju problemov.

Vrste refleksije

- **Metakognicija** je oblika refleksije višjega reda, ki vključuje razmišljanje o lastnih miselnih procesih. Pomaga posameznikom, da se bolje zavedajo svojih kognitivnih prednosti in slabosti, kar vodi k izboljšanju učnih spretnosti in spretnosti reševanja problemov.

Te **vrste refleksije se med** seboj ne izključujejo in posamezniki pogosto izvajajo več oblik refleksije, odvisno od situacije in njihovega namena.

Refleksija je **dragoceno orodje** za osebni in poklicni razvoj, saj spodbuja introspekcijo, kritično razmišljanje in nenehno učenje.

Povzemanje v procesu refleksije

- Spretnosti razmišljanja imajo pomembno vlogo v procesu povzemanja v naslednjih zaporednih korakih:
- **Razumevanje gradiva:** Preden lahko pripravite učinkovit povzetek, morate temeljito razumeti gradivo. Refleksivne spretnosti vključujejo sposobnost kritične analize in razumevanja informacij, predstavljenih v izvornem gradivu.

Povzemanje v procesu refleksije

- **Opredelitev ključnih točk:** Vključevanje v vsebino: sposobnost refleksije vam pomaga prepoznati glavne ideje, ključne argumente in pomembne podrobnosti v vsebini. To razločevanje je ključnega pomena za oblikovanje smiselnega povzetka.
- **Ocenjevanje ustreznosti:** Vključevanje v besedilo: Refleksivno razmišljanje vam omogoča, da ocenite pomembnost in ustreznost različnih elementov v besedilu. Določite lahko, katere informacije je treba vključiti v povzetek in katere lahko izpustite.

Povzemanje v procesu refleksije

- **Organizacijske informacije:** V svojem povzetku lahko informacije logično in dosledno uredite. Povzetek lahko strukturirate tako, da učinkovito posredujete glavne točke.

Povzemanje v procesu refleksije

- **Izogibanje pristranskosti:** V povzetku se lahko izognete vnašanju svojih osebnih predsodkov ali mnenj. Dober povzetek mora biti objektiven in zvest izvorni vsebini.
- **Kritična analiza:** V okviru refleksivnih spretnosti je treba tudi kritično oceniti vir, vključno z njegovimi prednostmi in slabostmi ter morebitnimi pristranskostmi ali pomanjkljivostmi. Ta analiza lahko vpliva na način povzemanja in predstavitve informacij.
- **Sintetiziranje informacij:** Povzemanje pogosto zahteva sintezo informacij iz več virov ali delov besedila. Refleksivne spretnosti pomagajo pri sintetiziranju različnih informacij v skladen povzetek.

Primer povzetka

Besedilo v medijih

Naslov: "Podnebne spremembe in njihov vpliv na obalna mesta"

Opis: V novicah, objavljenih 15. septembra 2023, je obravnavana vse večja zaskrbljenost zaradi podnebnih sprememb in njihovih učinkov na obalna mesta. Poudarja vse pogostejše ekstremne vremenske pojave, dviganje morske gladine in potrebo po nujnih ukrepih za ublažitev teh vplivov.

Povzetek

Članek z naslovom "Podnebne spremembe in njihov vpliv na obalna mesta", objavljen 15. septembra 2023, se osredotoča na naraščajočo nevarnost podnebnih sprememb za obalna mesta. Poudarja vse pogostejše pojavljanje hudih vremenskih pojavov in dviganje morske gladine, ki ogrožajo ta območja. V članku je poudarjena nujna potreba po takojšnjih ukrepih za odpravo in ublažitev teh posledic.

Parafraziranje v procesu refleksije

Parafraziranje je posebna oblika spretnosti razmišljanja, ki vključuje ponovitev besed ali idej nekoga drugega s svojimi besedami. V komunikaciji ima več namenov.

Učinkovito parafraziranje vključuje uporabo lastnih besed, pri čemer ohranite glavno sporočilo in namen izvirne izjave. To je dragocena spretnost tako v poklicnih kot v osebnih stikih.

Spodbuja razumevanje in razumevanje, zato je še posebej dragocena v vseh okoliščinah, kjer je pomembna jasna komunikacija.

Pojasnilo

pomaga razjasniti zapletene izjave.

Aktivno poslušanje

poskuša razumeti sporočilo

Potrditev

pomaga potrditi, da ste pravilno razumeli sporočilo.

Zaročitev

zanima vas sporočilo, ki ga posredujete.

Primer parafraziranja

Izvirno medijsko besedilo

"Prelomno odkritje nove vrste dinozavra je pritegnilo pozornost znanstvenikov po vsem svetu."

Parafrazirana različica

"Pozornost znanstvenikov po vsem svetu je pritegnila izjemna najdba na področju paleontologije: prelomna identifikacija doslej neznane vrste dinozavra."

Opomba:

*Ta **povzetek** vsebuje kratek pregled besedila v medijih, v katerem so zajete glavne točke in ključne informacije. Glede na kontekst in namen povzetka lahko ustrezno prilagodite raven podrobnosti in dolžino povzetka.

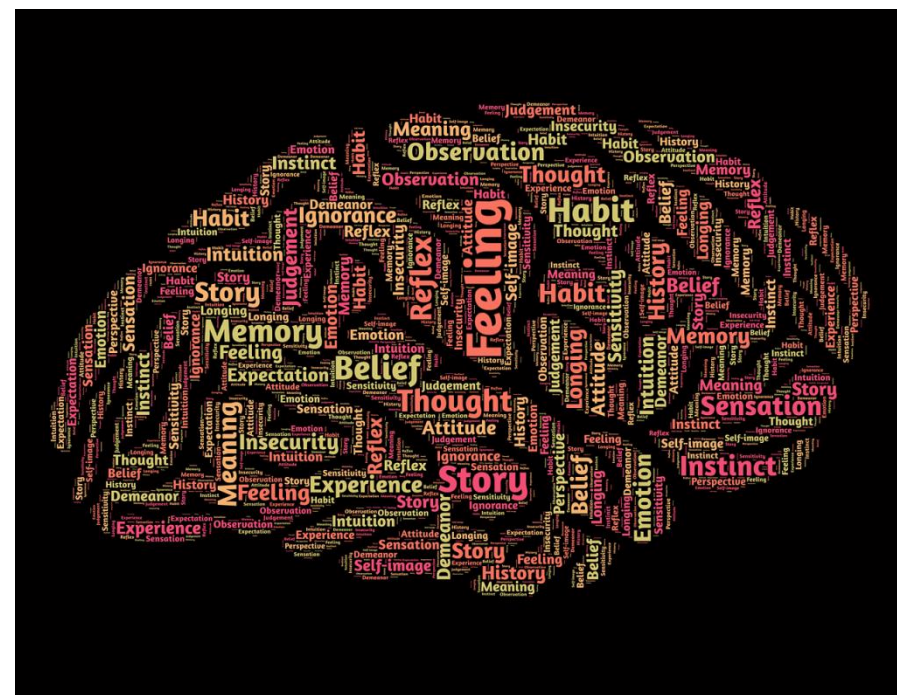
*Parafraziranje vključuje preoblikovanje izvirnega besedila, pri čemer se ohrani njegov pomen, informacije pa se posredujejo na drugačen način.

Refleksivna praksa

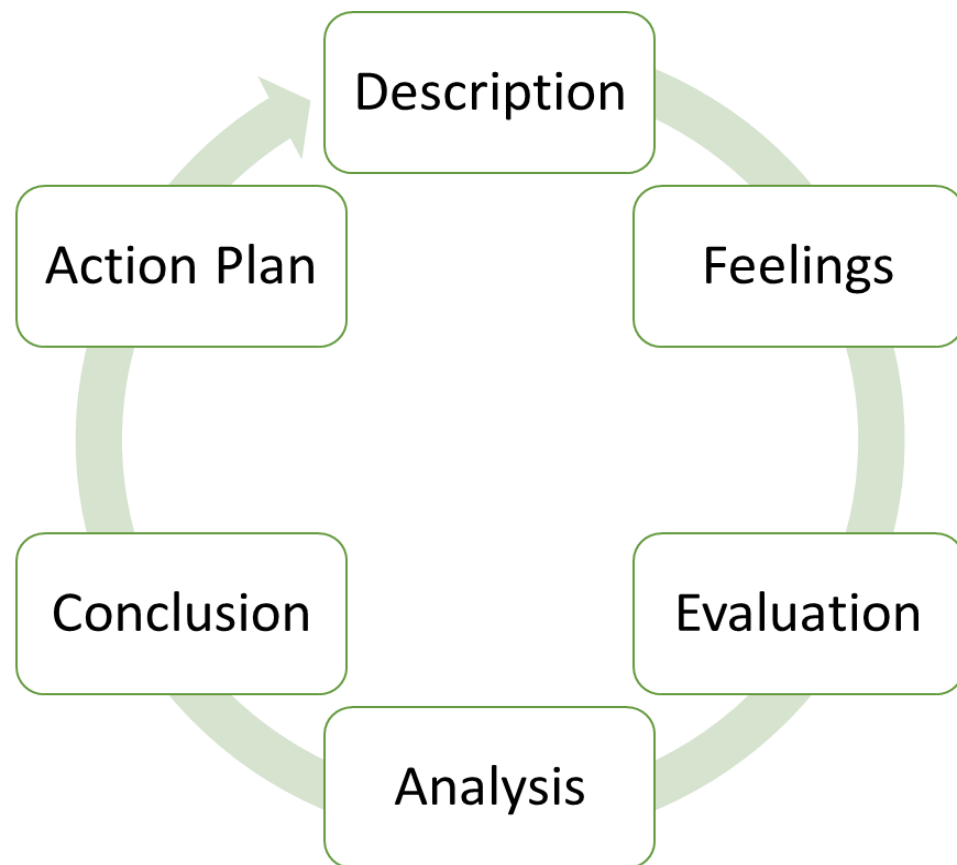
Gibbsov refleksivni cikel (GRC) je strukturiran pristop k refleksiji, ki se pogosto uporablja v izobraževanju, da bi posameznikom pomagal kritično razmisliti o njihovih izkušnjah in iz njih pridobiti znanje. Oblikoval ga je Graham Gibbs, pogosto pa se uporablja pri refleksivnem pisanju in samoocenjevanju.

Cikel je sestavljen iz **šestih stopenj**, skozi katere lahko posamezniki analizirajo svoje izkušnje in pridobijo spoznanja.

Gibbsov refleksivni cikel je učinkovit instrument za spodbujanje **samozavedanja, kritičnega razmišljanja in osebne rasti**. Ljudi spodbuja, da razmislijo o svojih izkušnjah, ovrednotijo svoje odzive in čustva ter oblikujejo strukturiran načrt za rast.

Šest stopenj Gibbsovega reflektivnega cikla

- **Opis** - Opišite dogodek ali izkušnjo, o kateri razmišljate.
- **Občutki** - Raziščite svoja čustva in občutke v času dogodka.
- **Vrednotenje** - Ocenite pozitivne in negativne vidike situacije. Kaj je dobro, kaj je mogoče izboljšati.
- **Analiza** - temeljito analizirajte. Razmislite, kaj ste se naučili iz izkušnje.
- **Zaključek** - oblikujte zaključke o izkušnji. Kaj bi lahko storili drugače? Kaj bi storili, če bi v prihodnosti naleteli na podobno situacijo?
- **Akcijski načrt** - pripravite akcijski načrt za prihodnost. Katere spremembe boste uvedli in kako boste uporabili to, kar ste se naučili iz tega razmisleka?

Gibbsov reflektivni cikel v praksi

Scenarij: Ste zaskrbljeni državljan, ki je naletel na članek v medijih, v katerem je pisalo, da nova študija kaže, da priljubljeno otroško cepivo povzroča avtizem. Članek se je razširil po družbenih medijih, vi pa niste prepričani o njegovi verodostojnosti.

1. Opis:

- Opišite situacijo in članek: Članek trdi, da nova študija povezuje otroško cepivo z avtizmom, in je bil pogosto deljen na družbenih omrežjih.

2. Občutki:

- Izrazite svoja začetna čustva: čutite zaskrbljenost in tesnobo zaradi morebitne škode, ki jo lahko povzroči ta informacija, če je napačna. Prav tako ste radovedni in želite izvedeti resnico.

3. Ocenjevanje:

- Ocenite stanje: Zavedate se pomena cepiv za javno zdravje in možnih posledic napačnih informacij.
- Zavedajte se potrebe po preverjanju dejstev: Priznavate, da je treba preveriti verodostojnost informacij.

Gibbsov reflektivni cikel v praksi

4. Analiza:

Poglobljeno analizirajte razmere:

- Opredelite morebitne vire informacijske motnje: Senzacionalistična narava članka in pomanjkanje uglednih virov vzbujata zaskrbljenost.
- Raziščite predsodke in motivacijo: Preučite možnost, da je članek politično ali finančno motiviran.
- Razmislite o posledicah: Zavedajte se, da lahko takšne napačne informacije zmanjšajo zaupanje v cepiva in prizadevanja na področju javnega zdravja.

5. Zaključek:

- Povzemite, kaj ste se naučili iz analize:
 - Verodostojnost članka je vprašljiva, saj je senzacionalističen in ne vsebuje uglednih virov.
 - Motive za te napačne informacije je treba dodatno raziskati.
 - Možne posledice so resne, vključno z zmanjšano stopnjo cepljenja in tveganji za javno zdravje.

Gibbsov reflektivni cikel v praksi

6. Akcijski načrt

Navedite ukrepe za odpravo težav:

- Temeljito preverite dejstva: Raziščite trditve in poiščite informacije v verodostojnih virih.
- Delite zanesljive informacije: Če je članek res zavajajoč, delite točne informacije iz verodostojnih virov, da preprečite napačne informacije.
- Sodelujte z avtorjem ali založnikom: Če je mogoče, se pozanimajte o verodostojnosti članka in povprašajte po virih.
- Prijavite napačne informacije: Uporabite orodja za poročanje v družabnih medijih in označite zavajajoči članek.
- Spodbujajte medijsko pismenost: Spodbujajte kritično mišljenje in medijsko pismenost v svojem družbenem omrežju, da preprečite širjenje takšnih informacijskih motenj.

Z uporabo Gibbsovega refleksijskega cikla lahko situacijo rešujete s sistematičnim pristopom ter spodbujate kritično razmišljanje in odgovorno deljenje informacij v času, ko so dezinformacije zelo razširjene.

Gibbsov reflektivni cikel v praksi

Z uporabo Gibbsovega refleksijskega cikla lahko situacijo rešujete s sistematičnim pristopom ter spodbujate kritično razmišljanje in odgovorno deljenje informacij v času, ko so dezinformacije zelo razširjene.

Reference in nadaljnje branje

Altman, D. (2014). Zbirka orodij za čuječnost. Eau Claire, WI: PESI Publishing & Media, Inc.

Carrel, S.E. (2001). The Therapist Toolbox. Thousand Oaks, Kalifornija: Sage Publications, Inc.

ECU Edith Cowan: Oblikovanje učnega načrta: Učni načrt: Refleksivno učenje. Pridobljeno s: <https://intranet.ecu.edu.au/learning/curriculum-design/teaching-strategies/reflective-learning> (september, 2023)

Kassinove. H. (2013). Motnje jeze. New York: Routledge, Taylor & Francis Group.

Poumpouras, Evy. (2020). Becoming Bulletproof. London: Icon Books Ltd.

Science Direct, letnik 25, številka 5, maj 2021. Psihologija lažnih novic: Razmišljanje. Pridobljeno s spletne strani: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1364661321000516> (september, 2023).

Spretnosti, ki jih potrebujete, vam pomagajo pri pridobivanju življenjskih spretnosti. Medosebne spretnosti. Pridobljeno s: <https://www.skillsyouneed.com/interpersonal-skills.html> (September, 2023).

Univerza v Edinburgu. Zbirka orodij za refleksijo. Pridobljeno s: <https://www.ed.ac.uk/reflection/reflectors-toolkit/reflecting-on-experience> (september, 2023)

Reference in nadaljnje branje

Univerza v Readingu: Učenje na podlagi prakse in reflektivno učenje. Pridobljeno s:
<https://libguides.reading.ac.uk/reflective/thinking> (september 2023).

Wardle, C., Derakhshan, H. (2017). Information Disorder , Toward an interdisciplinary framework for research and policy making (Informacijska motnja , na poti k interdisciplinarnemu okviru za raziskave in oblikovanje politik).
Strasbourg: Svet Evrope F-67075.

Čestitamo!
Zaključili ste ta del

**Sofinancira
Evropska unija**

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorjev in ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorna zanje.

